

CÓSSOS DE BARRI

Carme Bonet i Trilla

Ara els dies se m'escapen i em costa d'atrapar-los, però hi va haver un temps que semblava que passessin a càmera lenta. En els recordats i enyorats estius de la infància i adolescència mai acabava d'arribar el dia en què el cor se m'eixamplava quan sortia al balcó i veia el meu carrer, el carrer Combat, endiumenjat. Tot ple de garlandes de papers de colors i, com marcant territori, a una punta i a l'altra, les altes columnes de fusta que aguantaven el rètol de "Barri del Carme".

En aquells temps aquest esdeveniment era el meu millor regal d'estiu. I de totes les coses que s'hi feien, cap n'hi havia que esperés amb tant delit com els còssos.

Sempre només en vaig ser una espectadora perquè m'espantava participar-hi, sobretot per la por a les quasi obligades capbussades dins l'aigua del cossi. Però tot plegat, vist des del balcó de cal Lloses, en recordar-ho, em retorna l'enyorança que em porten aquests vells records del que per mi era un bell espectacle: la mainada, esvalotada, s'escarrassava per participar en tots els jocs i voleiava sota els nostres ulls empenyent, corrent, saltant, cridant, rient, botant, barallant-se i també algun cop plorant.

Les curses de sacs, amb els infants com cangurs de carrer, ensopgant sovint i espetegant de nassos a les llambordes, sang nas avall, una fregada amb la mà i tornar a saltar era d'allò més divertit.

L'arribada del gran cossi ple d'aigua i de tresors amagats era un dels moments més esperats. Calia arriscar-se per engrapar les monedes que planaven al fons i quan els més atrevits s'hi acotxaven, sempre hi havia

els que des del darrera es cuidaven de posar-los en remull enfonsat-los —i el cap aigua avall: esbufecs, cops, trompades, puntades de peu, camises molles i esquitxades per a tots... Finalment el remullat, amb l'esguard lluent i els cabells xops, aixecava amb una mà la moneda conquerida amb tant enrenou. I, per acabar, enmig de la cridòria i l'esvalotament encomanadís arribava el plat fort dels còssos: trencar l'olla.

Una cursa de sacs al barri el 2001. (Foto: Carme Bonet).

L'olla, de terrissa, lligada amb cordes a cada nansa, començava el seu ball de festa. Els “músics” que la feien ballar des del balcó de cal Lloses i de cal Comes, movent les cordes, ara cap aquí ara cap allà, portaven el ritme que sempre era imprevisible.

I el nen, de nenes poques, amb els ulls tapats i armat amb un bastó a la mà, cop ve i cop va. I els altres, que no s’hi apropessin massa, que les garrotades queien per on queien. El vailet semblava un gran titella movent-se amb fils invisibles, però ben encaminat, gràcies a la cridòria de la gent que feien de titellaires.

Per fi olla trencada, ceràmica esberlada, pluja de serradures i de monedes: de cinc, de deu cèntims, de dos rals, de pesseta i quasi mai de duro.

La mainada en eixam tots picaven l'ham, i per recollir el que podien d'aquell plugim tots s'hi abraonaven i, aleshores, des dels balcons els tiraven aigua i més aigua, que els convidava a dir "fugim, fugim..."

Assabentada que al barri de Sant Magí encara conservaven aquesta antiga tradició de fer còssos, l'any passat m'hi vaig deixar caure, i en aquella xafogosa tarda d'agost se'm van despertar records adormits. Vaig trobar-hi jocs nous però els vells també hi eren. Aleshores, sense fer soroll i com de puntetes, vaig intentar atrapar amb la càmera esguards il·lusionats, ulls esbatanats, cangurs de carrer saltant costa amunt... i també com a cloenda la trencada de l'olla que donava, ara com abans, punt final als còssos.

Així ha estat com s'ha pogut muntar la petita i senzilla mostra de fotografies, en una entrada a la placeta de Sant Magí, dels que foren els primers còssos del mil·lenni, amb el desig que aquestes velles i alhora renovades tradicions segueixin vestint d'il·lusions els estius de molts infants per molts anys.